

Kraanwater!

Wat weten kinderen hier eigenlijk van?

Mei 2009

ten behoeve van:

kraanwater.nu
EEN INITIATIEF VAN DE NEDERLANDSE
DRINKWATERBEDRIJVEN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
2 Conclusie	4
3 Achtergrond onderzoek	5
3.1 Doelstelling van het onderzoek	5
3.2 Opzet van het onderzoek	5
3.3 De vragenlijst	5
4 Resultaten onderzoek	6
4.1 Gebruik, voorkeur en toegestane drankjes	6
4.2 Associaties kraanwater	6
4.3 Wat weten kinderen over kraanwater	8
4.4 Herkomst en productie kraanwater	9
4.5 Gebruik en kosten kraanwater	10
4.6 Gebruik watertap	10
4.7 Wat willen kinderen weten over kraanwater?	11
Bijlagen	12

1 Inleiding

De drinkwaterbedrijven en branchevereniging Vewin willen de kennis over kraanwater verbeteren in Nederland. Hiervoor hebben ze de campagne kraanwater.nu ontwikkeld gericht op volwassenen, maar waarbij de aandacht ook wordt gericht op kinderen. Om hiervoor input te verzamelen wilde Vewin een onderzoek laten uitvoeren om te achterhalen wat kinderen weten van kraanwater.

Om hier antwoord op te krijgen is er begin mei een onderzoek uitgevoerd door Qrius. De resultaten hiervan liggen nu voor je. Het onderzoek is uitgevoerd onder kinderen die op de basisschool zitten in groep 5, 6, 7 of 8 en zijn een representatieve afspiegeling van alle kinderen van Nederland die in groep 5 t/m 8 zitten.

In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. Daar waar relevant zijn de significante verschillen weergegeven.

Dit rapport heeft verder de volgende indeling:

- Ø Hoofdstuk 2. conclusies
- Ø Hoofdstuk 3. achtergrond onderzoek
- Ø Hoofdstuk 4: belangrijkste resultaten van het onderzoek
- Ø Na hoofdstuk 4: de bijlagen.

In de bijlagen staan de antwoorden op de open vragen.

Wij hebben met veel plezier dit onderzoek voor Vewin uitgevoerd en wensen Vewin veel leesplezier en succes met de verdere invulling van de campagne.

Met vriendelijke groet,

Qrius, all about kids and teens

Grace Klootwijk

grace@qrius.nl

020 4197088

2 Conclusie

Er zijn een boel weetjes en feiten over kraanwater, maar van lang niet alle weetjes en feiten zijn de kinderen op de hoogte. Het is dan ook een product waar niet veel over nagedacht wordt, het is er gewoon. Maar een van de laatste vragen van het onderzoek is wat ze zouden willen vragen aan iemand die bij een bedrijf werkt dat kraanwater maakt, dan zie je dat de kinderen een heleboel willen weten.

Associaties hebben ze allemaal wel met kraanwater en deze zijn merendeels ook positief of neutraal: fris, lekker, nat, handen wassen, drinken en dorst zijn enkele van deze associaties.

Maar kraanwater wordt niet gezien als het allerlekkerste drankje dat er is. Frisdrank met prik vinden de kinderen het lekkerste, gevolgd door chocolademelk bij jongens en aanmaaklimonade en sapjes bij meisjes. Wel wordt kraanwater, samen met aanmaaklimonade, het meest gedronken: ruim de helft drinkt minimaal één glas water per dag (idem aanmaaklimonade). Water uit een fles (zowel zonder als met koolzuur) wordt duidelijk veel minder vaak gedronken.

Kraanwater is ook het drankje dat de meeste kinderen de hele dag door mogen drinken, gevolgd door aanmaaklimonade, thee, sapjes en (karne)melk.

Uit de stellingen, die we voorgelegd hebben aan de kinderen, blijkt dat er veel onduidelijkheden zijn over kraanwater. Kan de voorraad opraken? Is de smaak overal in Nederland hetzelfde? Gebruik je meer water als je in bad gaat dan onder de douche? Zit er chloor in water? En nog veel meer.

60% van de kinderen geeft aan dat ze water lekker vinden en 23% is neutraal. Tweederde is het ermee eens dat kraanwater goed is voor de gezondheid.

Ook weten niet alle kinderen waar het water vandaan komt, sommige hebben helemaal geen idee en anderen geven aan dat het regenwater is dat opgevangen wordt of dat het uit het buitenland komt.

De meeste kinderen denken wel dat het heel veel werk is om er voor te zorgen dat het kraanwater schoon en lekker uit de kraan komt.

Nog meer onduidelijkheid is er bij de kinderen over de prijs van water en het aantal liters dat ze gemiddeld per dag gebruiken. Maar ook uit het onderzoek onder volwassenen bleek dat ze niet op de hoogte zijn van de prijs van water en de vraag is of volwassenen wel weten hoeveel water ze gebruiken per dag.

Er valt dus nog een boel te vertellen aan kinderen over (kraan)water!

4 Resultaten onderzoek

4.1 Gebruik, voorkeur en toegestane drankjes

Aan de kinderen is gevraagd hoe vaak zij verschillende drankjes drinken. Hieruit blijkt dat aanmaaklimonade en kraanwater dagelijks het meest gedronken worden: ruim de helft (57%/56%) drinkt dit minimaal één keer per dag. Op de tweede plaats staat karne(melk) dat door 41% dagelijks gedronken wordt en thee en sapjes worden door eenderde van de kinderen dagelijks gedronken.

Water uit een fles zonder koolzuur en water uit een fles met koolzuur worden duidelijk minder gedronken: 7% drinkt dagelijks water uit een fles zonder koolzuur (52% zelfs helemaal nooit) en 2% drinkt dagelijks water uit een fles met koolzuur (75% zelfs helemaal nooit).

Maar dit betekent niet dat kraanwater en aanmaaklimonade ook de meest favoriete drankjes zijn van de kinderen. Het lekkerste vinden kinderen frisdrank met prik: 42% van de jongens vindt dit het lekkerste drankje en 26% van de meisjes. Op de tweede plaats komt voor de jongens chocolademelk (14%) en voor de meisjes aanmaaklimonade (17%) en sapjes (16%).

Kraanwater is ook het drankje dat de meeste kinderen de hele dag door mogen drinken: driekwart mag dit. Gevolgd door aanmaaklimonade (57%), thee (43%), sapjes (35%) en (karne)melk (33%). Frisdrank met prik, het lekkerste drankje volgens de kinderen, mag door 8% van de kinderen de hele dag gedronken worden.

4.2 Associaties kraanwater

Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is het in kaart brengen van alle spontane indrukken die de kinderen hebben van kraanwater, de zogenaamde associaties.

Deze associaties geven inzicht in:

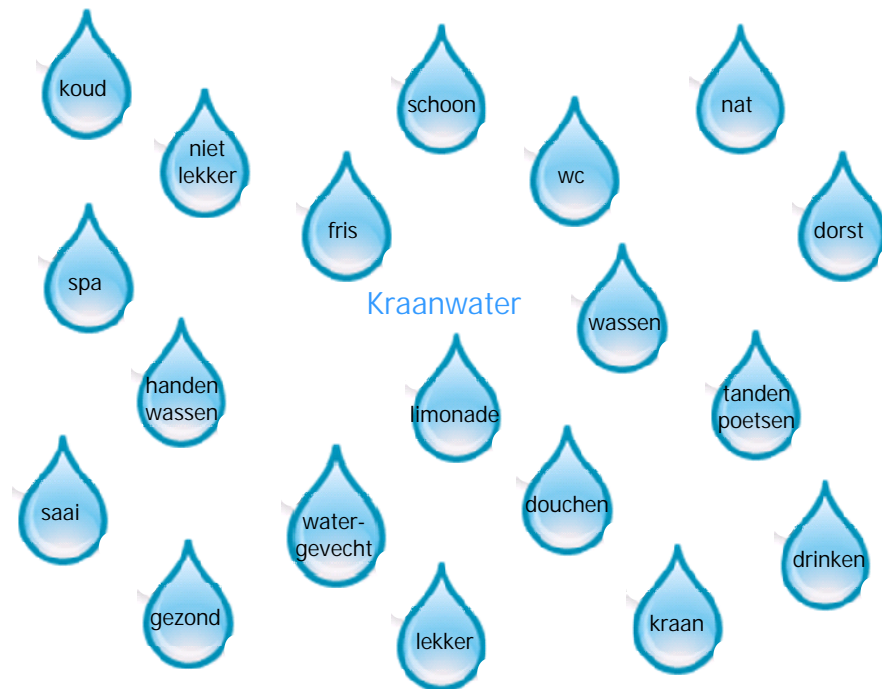
- w het beeld dat spontaan bij de kinderen leeft;
- w de wijze waarop dit beeld wordt gestuurd; door uiterlijkheden, verstand of gevoelens;
- w positieve en negatieve kenmerken en de balans hiertussen.

Associaties leren ons veel over het imago van kraanwater. De antwoorden zijn geheel spontaan gegeven en de kinderen zijn niet in een bepaalde richting geduwd. Hierdoor is het beeld relevant en up-to-date.

In figuur 1 op de volgende pagina enkele associaties die de kinderen hebben met kraanwater.

Figuur 1: Waar denken kinderen als eerste aan als ze aan kraanwater denken (associaties).

Bijna alle kinderen hebben een beeld bij kraanwater. Dit beeld wordt vooral gestuurd door verstand of uiterlijkheden en in mindere mate door gevoel. Er zijn met name positieve (of neutrale) associaties, maar er zijn ook kinderen die kraanwater associëren met 'niet lekker' en 'saai'.

4.3 Wat weten kinderen over kraanwater

Aan de kinderen hebben we een heleboel stellingen voorgelegd over kraanwater. Met de vraag of ze het hier eens of oneens mee zijn. Uiteraard konden ze ook antwoorden dat ze het niet weten of niet eens, maar ook niet oneens. In onderstaande tabel de antwoorden op deze stellingen.

Figuur 2: In hoeverre zijn de kinderen het eens/oneens met de stellingen¹

stellingen	mee eens	mee oneens	weet niet
Niet alle mensen op de wereld hebben toegang tot schoon drinkwater.	94%	2%	3%
In de les op school hebben we het wel eens over kraanwater gehad.	73%	13%	6%
Het drinken van kraanwater is goed voor de gezondheid.	67%	2%	15%
Het is een verspilling om het bad helemaal vol te laten lopen	62%	8%	11%
Ik vind kraanwater lekker.	60%	15%	2%
Mijn lichaam bestaat voor een groot deel (meer dan 60%) uit water.	59%	6%	24%
Kraanwater in Nederland vind ik meestal lekkerder dan kraanwater in het buitenland.	55%	3%	36%
Als je in bad gaat gebruik je meer water dan als je onder de douche gaat.	51%	10%	24%
Ik douche thuis niet al te lang om water te besparen.	34%	28%	6%
De voorraad van kraanwater in Nederland raakt nooit op.	31%	19%	31%
Op school drink ik (bijna) elke dag water uit de kraan.	27%	48%	4%
De smaak van kraanwater is overal in Nederland hetzelfde.	24%	28%	25%
Er zit (een beetje) chloor in kraanwater.	14%	20%	56%
Op school vul ik (bijna) elke dag een flesje met water uit de kraan.	11%	65%	6%
In de winter drink ik meer (kraan)water dan in de zomer.	9%	76%	5%
Van elke dag water drinken kan je dik worden.	4%	81%	9%
Er zit suiker in kraanwater.	1%	71%	26%

Basis: alle kinderen (n=525)

Er is dus een heleboel onduidelijk over kraanwater. Kan de voorraad nou opraken? Is de smaak ervan overal in Nederland hetzelfde? Gebruik je meer water als je in bad gaat? Of juist als je een douche neemt.

De opvallendste resultaten zijn:

- Ø Een kwart van de kinderen weet niet dat er geen suiker in kraanwater zit.
- Ø Een klein deel van de kinderen (maar toch nog 4%) denkt onterecht dik te kunnen worden van elke dag water drinken. Een op de tien kinderen weet niet of je daarvan dik kunt worden.
- Ø Het Nederlandse kraanwater bevat geen chloor, maar meer dan de helft (56%) zegt niet te weten of er (een beetje) chloor in het kraanwater zit en 14% denkt dat er wél chloor in zit.
- Ø Eenderde weet niet of de voorraad van kraanwater in Nederland nooit op raakt. Eenvijfde denkt dat de voorraad op raakt.
- Ø Het drinken van kraanwater is goed voor de gezondheid. Tweederde van de kinderen is het hiermee eens.
- Ø 60% van de kinderen vindt kraanwater lekker, 23% is neutraal (niet mee eens, ook niet mee oneens).
- Ø Dat niet alle mensen op de wereld toegang hebben tot schoon water weten bijna alle kinderen (94%).
- Ø Driekwart van alle kinderen heeft het op school wel eens over kraanwater gehad.
- Ø Niet alle kinderen weten dat je lichaam voor meer dan 60% uit water bestaat, maar ruim de helft weet dit wel.
- Ø Op school drinkt een kwart van de kinderen (bijna) elke dag water uit de kraan.
- Ø Eenderde van de kinderen doucht niet al te lang om water te besparen, maar er zijn ook behoorlijk wat kinderen die hier geen rekening mee houden (28%).

¹ Let op: de percentages tellen niet op tot 100% aangezien de antwoordmogelijkheid 'niet mee eens,

4.4 Herkomst en productie kraanwater

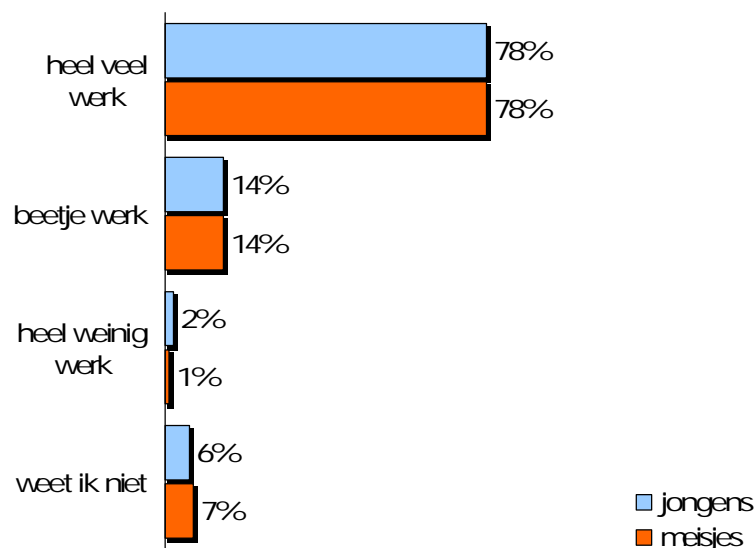
In Nederland wordt het water gewonnen uit de volgende bronnen: (oever)grondwater, oppervlaktewater en duinwater. Waarvan grondwater de grootste bron is. Maar weten de kinderen ook waar het kraanwater vandaan komt?

Eén op de vijf kinderen heeft geen idee waar het kraanwater vandaan komt, maar dat kraanwater uit de grond gehaald wordt weet 62% van de kinderen. Minder bekend is het dat kraanwater uit rivieren/meren gehaald wordt (38% denkt dit)².

Daarnaast denkt een kwart dat het regenwater is dat opgevangen wordt, 11% denkt dat kraanwater uit de zee wordt gehaald en een enkeling (3%) denkt dat het uit het buitenland komt.

De verwerking van het water zodat het schoon kraanwater wordt, is volgens 78% van de kinderen heel veel werk, 14% denkt een beetje werk en maar 1% denkt dat het heel weinig werk is. Ook hier zijn er kinderen die geen idee hebben (7%). Er is hier geen verschil tussen jongens en meisjes (zie grafiek hieronder).

Figuur 3: Hoeveel werk is het om water schoon te maken?

Basis: alle jongens (n=263) en alle meisjes (n=262)

---

noch mee oneens' hier niet getoond wordt.

² Dat de kinderen dit niet weten kan overigens ook komen doordat de bronnen van kraanwater per gebied in Nederland verschillen.

4.5 Gebruik en kosten kraanwater

Gemiddeld gebruiken kinderen ongeveer 100 liter water per dag. Maar wat denken de kinderen zelf hoeveel water ze per dag gebruiken? Tweederde van de kinderen denkt dat ze minder dan deze 100 liter gebruiken, waarvan 40% zelfs denkt dat ze minder dan 50 liter water per dag gebruiken. Een enkeling denkt dat hij/zij meer dan 150 liter gebruikt (4%) en 15% van de kinderen had het goed.

En wat kost nou water? 1.000 glazen water (200 liter) kost gemiddeld ongeveer € 0,30 maar dit is vrijwel geheel onbekend bij de kinderen.

Ruim de helft van de kinderen denkt dat 1.000 glazen minimaal 1 euro kost, waarvan tweederde zelfs denkt dat het 10, 15 of 20 euro kost. Ook zijn er kinderen die denken dat water gratis is (6%) en eenderde van de kinderen heeft echt geen idee wat water kost.

4.6 Gebruik watertap

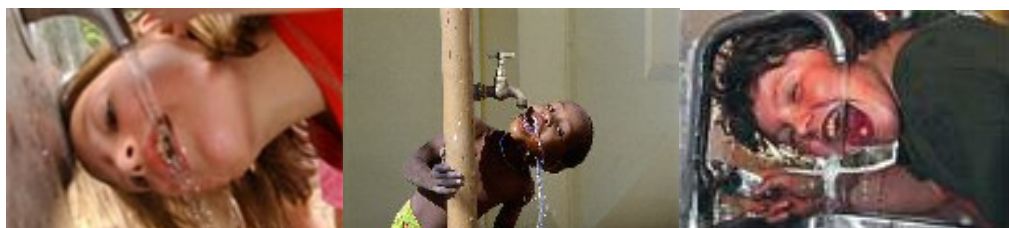
Indien er op school een watertap geplaatst zou worden waar iedereen gratis koud kraanwater uit kan halen, gaat de helft van de kinderen daar zeker gebruik van maken en nog een eenderde misschien. Dit zijn voornamelijk kinderen die al (bijna) dagelijks kraanwater drinken op school, maar ook kinderen die niet (bijna) dagelijks water drinken op school zeggen er gebruik van te gaan maken.

4.7 Wat willen kinderen weten over kraanwater?

Aan de kinderen hebben we gevraagd wat ze zouden willen vragen als ze één vraag mochten stellen aan iemand die bij het bedrijf werkt die kraanwater maakt. Een heleboel dingen willen ze weten, hieronder een aantal vragen.

- Ø Hoe wordt water zo mooi helder?
- Ø Hoe wordt het water gereinigd?
- Ø Hoeveel water drinken mensen op 1 dag?
- Ø Kan je ook water met een smaakje maken?
- Ø Kan ik thuis vies water schoon maken?
- Ø Mag ik een keer kijken bij uw bedrijf?
- Ø Waarom smaakt het water bij mijn opa en oma anders dan bij mij thuis?
- Ø Hoeveel liter kraanwater maakt dit bedrijf per dag?
- Ø Waarom heeft water geen kleur?
- Ø Wanneer is het kraanwater op?
- Ø Wat doe jij allemaal op een dag?
- Ø Wat kost het?
- Ø Hoe lang doe je over 10 liter water?
- Ø Kan je ook prik in kraanwater doen?
- Ø Doen jullie er chloor in?
- Ø Waarom kan er niet overal op de wereld lekker drinkwater zijn?
- Ø Zitten er geen hele kleine beestjes stiekem in?
- Ø Wat gebeurt er met alle vieze dingen die jullie uit het water hebben gehaald?
- Ø Doen jullie er iets aan om ook arme landen aan schoon water te helpen?
- Ø Hoe komt het water uit de kraan?
- Ø Stinkt het schoonmaken van water?
- Ø Wat zit er allemaal in water?
- Ø Waar gaat al het vieze douchewater naar toe?
- Ø Waarom kan je in Spanje geen water uit de kraan drinken en hier wel?

Bijlagen

Figuur 4. Verdeling geslacht en groep

	jongens	meisjes	totaal
groep 5/6	131	131	262
groep 7/8	132	131	263
totaal	263	262	525

Figuur 5. Provincie³

Provincie	%
Noord Holland	14.3%
Zuid Holland	24.2%
Utrecht	4.2%
Zeeland	2.7%
Noord Brabant	11.4%
Limburg	9.0%
Friesland	4.6%
Groningen	4.0%
Drenthe	4.2%
Gelderland	10.9%
Flevoland	3.0%
Overijssel	7.6%

³ Goede spreiding over de provincies, mede hierdoor is de steekproef een afspiegeling van alle kinderen uit groep 5, 6, 7 en 8 uit Nederland.